

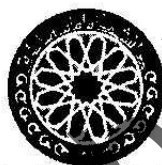
۱۳۵۹۱۱۲

قاعده ضمان ید

تقریرات درس خلع حضرت آیت اللہ مہدوی کنے (رحمۃ اللہ علیہ)

حسین علی سعدی

انتشارات دانشگاه امام صادق (ع)
تهران: بزرگراه شهید چمران،
پل مدیریت
تلفکس: ۸۸۳۷۰۱۴۲
صندوق پستی ۱۵۹-۱۴۶۵۵
E-mail: isu.press@yahoo.com
فروشگاه اینترنتی:
www.ketabesadiq.ir

دانشگاه امام صادق (ع)

قاعده ضمان ید: تقریرات درس خارج حضرت آیتالله مهدوی کنی ■ به اهتمام: حسین علی سعدی
ناشر: دانشگاه امام صادق (ع) ■ چاپ اول: ۱۳۹۲ ■ قیمت: ۶۵۰۰۰ ریال ■ شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
چاپ و صحافی: هوشنگی ■ شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۱۴-۳۷۸-۲

همه حقوق محفوظ و متعلق به ناشر است.

سرشناسه: سعدی، حسین علی ۱۳۵۴-
عنوان و نام پدیدآور: قاعده ضمان ید: تقریرات درس خارج حضرت آیتالله
مهدوی کنی / حسین علی سعدی.
مشخصات نشر: تهران: دانشگاه امام صادق (ع)، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری: ۱۵۴ ص.
فروست: انتشارات دانشگاه امام صادق (ع). ۶۷۰ آثار آیتالله مهدوی کنی: ۵
قیمت: ۶۵۰۰۰ ریال. شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۱۴-۳۷۸-۲
موضوع: قاعده ید
شناسه افزوده: دانشگاه امام صادق (ع)

فهرست مطالب

۹		سخن ناگزیر
۱۱		مقدمه
۱۳		گفتار اول: تعریف قواعد فقهی و تفاوت آن با موارد مشابه
۱۳		۱-۱. تعریف قواعد فقهی
۱۴		۲-۱. موارد مشابه
۱۵		۱-۲-۱. تفاوت قاعده فقهی با مسئله فقهی
۱۶		۲-۲-۱. تفاوت قاعده فقهی با مسئله اصولی
۱۸		۳-۲-۱. تفاوت قاعده فقهی با ضابط فقهی
۱۹		۴-۲-۱. تفاوت قاعده فقهی با نظریه فقهی
۲۰		۲. اهمیت قواعد فقهی
۲۵		۳. تاریخچه قواعد فقهی
۲۵		۱-۳-۱. تکوین و تدوین قواعد فقهی در فقه شیعه
۲۸		۱-۳-۱. تأسیس قواعد
۳۱		۲-۳-۱. تدوین قواعد
۴۱		۲-۳-۲. تدوین و تحول قواعد فقهی در فقه اهل سنت
۴۱		۱-۲-۳. مرحله تکوین و تأسیس

- ۴۲ ۲-۲-۲. مرحله تدوین و تألیف
- ۵۱ گفتار دوم: تفاوت قاعده ضمان ید با قاعده ید
- ۵۲ گفتار سوم: سند روایت
- ۵۳ ۱. لزوم بحث سندی
- ۵۵ ۲. صدور روایت
- ۵۵ ۱-۲. تحلیل و بررسی سند
- ۶۱ ۲-۲. اثبات صدور بر اساس قراین
- ۷۳ گفتار چهارم: بررسی مفاد قاعده علی الید
- ۷۳ ۱. مفاد اجمالی قاعده
- ۷۳ ۲. شرح قاعده
- ۷۶ ۱-۲. مفردات قاعده
- ۷۶ ۱-۱-۲. علی الید
- ۷۹ ۲-۱-۲. ما أخذت
- ۷۹ ۱-۲-۱-۲. ظرف لغو یا مستقر؟
- ۸۱ ۲-۲-۱-۲. بررسی مفاد روایت با توجه به ترکیب
- ۸۱ ۱-۲-۲-۱-۲. کلمات بزرگان
- ۸۲ ۱-۲-۲-۱-۲. شیخ انصاری
- ۸۲ ۲-۱-۲-۲-۱-۲. محقق ایروانی
- ۸۳ ۳-۱-۲-۲-۱-۲. نظریه امام خمینی (ره)
- ۸۴ ۳-۲-۱-۲. معنای أخذ
- ۹۱ ۳-۱-۲. حتی تودی

۹۳	گفتار پنجم: بررسی ماهیت ضمان
۹۳	۱. رأی شیخ انصاری
۹۴	۱-۱. نقد و بررسی
۹۵	۲. رأی آخوند خراسانی
۹۶	۳. نظریه استاد
۹۹	گفتار ششم: تنبیهات قاعده علی الید
۹۹	۱. تنبیه اول: تعدد ضمان (ایادی متعاقبه)
۹۹	۱-۱. ضمان ایادی متعاقبه
۹۹	۱-۱-۱. بیان مسئله
۱۰۱	۱-۱-۲. پاسخ مسئله
۱۰۲	۱-۲-۱-۱. پاسخ شیخ انصاری
۱۰۳	۱-۲-۱-۲. پاسخ آخوند خراسانی
۱۰۴	۱-۲-۱-۳. پاسخ میرزای نایینی
۱۰۶	۱-۲-۱-۴. پاسخ امام خمینی (ره)
۱۰۸	۱-۲-۱-۵. پاسخ صاحب جواهر
۱۰۹	۱-۲-۱-۶. تحلیل و جمع‌بندی؛ مختار شیخنا استاد
۱۱۱	۲. تنبیه دوم: ضمان غیر مکلفین
۱۱۲	۱-۲. نظر حضرت استاد
۱۱۲	۱-۱-۲. کلمات فقها در مدخلیت بلوغ در احکام وضعی
۱۱۳	۱-۱-۲-۱. شهید ثانی
۱۱۳	۱-۱-۲-۲. کاشف اللثام

- ۱۱۳..... ۳-۱-۱-۲. سید محمد مجاهد
- ۱۱۴..... ۴-۱-۱-۲. شیخ انصاری
- ۱۱۷..... ۵-۱-۱-۲. محقق خویی
- ۱۱۹..... ۶-۱-۱-۲. رأی امام خمینی (ره)
- ۱۲۰..... ۷-۱-۱-۲. نظریه استاد
- ۱۲۲..... ۳. تبیه سوم: بررسی شمول قاعده نسبت به منافع؛ ضمان منافع
- ۱۲۲..... ۱-۳. منافع مستوفاه
- ۱۲۸..... ۲-۳. منافع غیرمستوفاه
- ۱۳۰..... ۱-۲-۳. نظریه عدم ضمان منافع غیرمستوفاه
- ۱۳۰..... ۱-۱-۲-۳. قیاس اولویت
- ۱۳۱..... ۲-۱-۲-۳. انصراف أخذ به أخذ اعیان
- ۱۳۱..... ۱-۲-۱-۲-۳. نقد و بررسی
- ۱۳۳..... ۳-۱-۲-۳. معدوم بودن منافع غیرمستوفاه
- ۱۳۴..... ۲-۲-۳. نظریه ضمان منافع غیرمستوفاه
- ۱۳۴..... ۱-۲-۲-۳. محقق نایینی
- ۱۳۵..... ۲-۲-۲-۳. محقق بجنوردی
- ۱۳۵..... ۳-۲-۲-۳. محقق خمینی
- ۱۳۵..... ۴-۲-۲-۳. تحلیل و بررسی
- ۱۳۷..... منابع و مآخذ
- ۱۴۷..... نمایه

«بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ»
 وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُودَ وَسُلَيْمَانَ عِلْمًا وَقَالَا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي
 فَضَّلَنَا عَلَى كَثِيرٍ مِّنْ عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِينَ
 (قرآن کریم، سوره مبارکه النمل، آیه شریفه ۱۵)

سخن ناشر

فلسفه وجودی دانشگاه امام صادق (ع) که از سوی ریاست دانشگاه به کرات مورد توجه قرار گرفته، تربیت نیروی انسانی‌ای متعهد، باتقوا و کارآمد در عرصه عمل و نظر است تا از این طریق دانشگاه بتواند نقش اساسی خود را در سطح راهبردی به انجام رساند.

از این حیث «تربیت» را می‌توان مقوله‌ای محوری یاد نمود که وظایف و کارویژه‌های دانشگاه، در چارچوب آن معنا می‌یابد؛ زیرا که «علم» بدون «تزکیه» بیش از آنکه ابزاری در مسیر تعالی و اصلاح امور جامعه باشد، عاملی مشکل‌ساز خواهد بود که سازمان و هویت جامعه را متأثر و دگرگون می‌سازد.

از سوی دیگر «سیاست‌ها» تابع اصول و مبادی علمی هستند و نمی‌توان منکر این تجربه تاریخی شد که استواری و کارآمدی سیاست‌ها در گرو انجام پژوهش‌های علمی و بهره‌مندی از نتایج آنهاست. از این منظر پیشگامان عرصه علم و پژوهش، راهبران اصلی جریان‌های فکری و اجرایی

به حساب می آیند و نمی توان آینده درخشانی را بدون توانایی های علمی - پژوهشی رقم زد و سخن از «مرجعیت علمی» در واقع پاسخ گویی به این نیاز بنیادین است.

دانشگاه امام صادق (علیه السلام) در واقع یک الگوی عملی برای تحقق ایده دانشگاه اسلامی در شرایط جهان معاصر است. الگویی که هم اکنون ثمرات نیکوی آن در فضای ملی و بین المللی قابل مشاهده است. طبعاً آنچه حاصل آمده محصول نیت خالصانه و جهاد علمی مستمر مجموعه بنیان گذاران و دانش آموختگان این نهاد است که امید می رود با اتکاء به تأییدات الهی و تلاش همه جات به اساتید، دانشجویان و مدیران دانشگاه، بتواند به مرجعی تمام عیار در گستره جهانی تبدیل گردد.

معاونت پژوهشی دانشگاه امام صادق (علیه السلام) با توجه به شرایط، امکانات و نیازمندی جامعه در مقطع کنونی با طرحی جامع نسبت به معرفی دستاوردهای پژوهشی دانشگاه، ارزیابی سازمانی - کارکردی آن ها و بالاخره تحلیل شرایط آتی اقدام نموده که نتایج این پژوهش ها در قالب کتاب، گزارش، نشریات علمی و... تقدیم علاقه مندان می گردد. هدف از این اقدام - ضمن قدردانی از تلاش خالصانه تمام کسانی که با آرمغان و اندیشه ای بزرگ و ادعایی اندک در این راه گام نهادند - درک کاستی ها و اصلاح آنها است تا از این طریق زمینه پرورش نسل جوان و علاقه مند به طی این طریق نیز فراهم گردد؛ هدفی بزرگ که در نهایت مرجعیت مکتب علمی امام صادق (علیه السلام) را در گستره بین المللی به همراه خواهد داشت. (ان شاء الله)

ولله الحمد

معاونت پژوهشی دانشگاه

مقدمه

این نوشتار تحقیقی است بر تقریرات درس قواعد فقه مرحوم استاد آیت الله مهدوی کنی رحمه الله که در دوره دکتری فقه و مبانی حقوق ارائه شده است. اینجانب توفیق حضور در جلسات داشته و مباحث را تقریر و تحقیق می نمودم. اشتغالات مانع آماده سازی جهت نشر می شد. مرحوم استاد همه مباحث ضمان ید موجود را دیده و هر جا نیاز به تذکار یا اصلاحی بوده یادآوری کرده اند و تنها نوشته فقهی است که کتباً بدان اجازه نشر داده اند. در عین حال محاسن نوشته به ایشان و نقایص آن به اینجانب منتسب است. بر آن بودم تا مقدمه ای جامع در معرفی روش فقهی استاد و برجستگی های آن و به خصوص ملاحظات ایشان در خصوص فقه حکومتی بنگارم که به فرصت دیگری موکول می کنم. علو درجات مرحوم استاد را از خدای متعال خواستارم.

حسین علی سعدی